

Metsaseaduse muutmise vastuoludest

Metsahoiu töörühmal ei ole Kodumetsad OÜ-ga mingit seost. palume see täiend ära kustutada.

Analüüs „Metsaseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse“ (eelnõu 14.12.2024) kohta.

Märkame, et mitmeid olulisi asju lükatakse seadusest välja, lõpetatakse ära, aga asemele midagi ei pakuta. Mõistame seda nii, et ministereium vähendab tegevusi, sest ei suuda enam teemasid hallata. Praeguse eelnõuga võetakse seadusest välja olulisi teemasid. Üks põhimõttelisemaid vigu on MAK-i lõpetamine.

1) Oleme täiesti nõus muudatusega, et : „paragrahvi 2 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Metsa majandamine on **kestlik**, kui see tagab elustiku mitmekesisuse, metsa tootlikkuse, uuenemisevõime ja elujõulisuse ning loob ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimaluse ning aitab tagada kliimamuutuste mõjude leevendamise ja nendega kohanemise.“

Analoogiline mõistete täpsustus tuleks teha ka mõistega *mets* ja *säilikpuu* kohta: **metsaks** saab lugeda **üle 5 m kõrgust** puittaimede rindega kooslust ja **säilikpuu** asemel tuleks kasutada selgemat kõigile arusaadavat mõistet **elustikupuu**. Mõiste säilikpuu toomine metsaseadusesse tekitab teatud määral segadust. Nimelt säilikpuu mõiste võeti kiiresti omaks kui raielangile puutumatult jäetud bioloogilise mitmekesisuse toetuseks jäetud puu. Elustikupuu mõiste on käibel ka õigusaktis (viide), *Pargi hoolduskava koostamise juhend* jm.

SÄILIKPUU on ajalooliselt jämeda tarbepuidu saamiseks kasvatatav puu, mille raiumata jätmisel pole eesmärgiks bioloogilise mitmekesisuse tagamine, kuid see lisaülesanne tahes-tahmata tuleb juurde. Seega säilikpuuks ei saa olla surnud puud, haab lühikese eluea ja halva tervise pärast, põõsad ja teised alusmetsa puud. Kõne alla tulevad vaid pika elueaga ja tulevikus väärtuslikku jämedat tarbepuitu andvad puud, eeskätt mänd ja tamm.

Selle sajandi metsamajandamise probleemiks on see, et varasem kestlik majandamine on muutunud metsaökosüsteemi tasakaalu vähendavaks majandamiseks. Sellele viitavad selgelt viimase metsanduse arengukava koostamise avalikustamise protsessis rahva poolt tehtud arvukad ettepanekud ja ökoloogide uuringud. **Metsaseaduse eesmärki „§ 2 lg (1) Käesoleva seaduse eesmärk on tagada metsa kui ökosüsteemi kaitse ja säästev majandamine.“ hetkel praktiliselt ei täideta ja looduses ei kontrollita selle täitmist.** Kuigi Eestis omatakse säästva metsanduse standardite sertifikaate ja ametlikult dokumentides nagu täidetakse kõiki kestliku metsade majandamise kriteeriume, õigusakte, direktiive ja rahvusvahelisi leppeid, siis praktikas metsamaastikul see üldjuhul ei kajastu. Probleemid süvenesid pärast 2008. aastal loobutud metsakategooriatest (hoiu- ja kaitsemetsadest) ja süvenevad veelgi 8940 ha riigimetsa kavandatud tuuleparkide rajamisega (viide). Hiigelsuurte tuugenite mõjusid metsaelustiku tervisele, rohevõrgustikule, kohakliimale ja looduslikule metsamaastikule ei osata Eestis veel hinnata. Metsa

loodusmaastik muudetakse tehismaastikuks, avatakse täiendavalt uusi liiva-kruusa karjääre betooni tootmiseks ja metsa killustava teedevõrgustiku rajamiseks.

4) § 3¹ Istandiku rajamine ja majandamine.

Istandike rajamisele eelnev kontroll võib olla puudulik. Loodusväärtuste kaardistamisel loodetakse Eesti looduse infosüsteemile, mis on masinloetavad. Need andmed on väga lünklikud, puudulikud ja andmed vajavad pidevat uuendamist, uute andmete sisestamine on võtnud isegi aastaid aega või polegi sisestatud. III kategooria liikidega ei arvestata üldse, samas nõutakse planeerimisel kõikide kaitsealuste liikide registreerimisel ka ohustatud liikide inventeerimist, kes looduskaitse all ei ole. Kaitsealuste liikide nimekirja kavatsetakse käesoleval aastal kriitiliselt üle vaadata ja täiendada. Metsade takseerimisel on loobunud üldse loodusväärtuste inventeerimisest, mis aga oleks vajalik, eriti enne uuendusraiate planeerimist. Ehk siis toetatakse EELISe andmetele, aga need andmed on väga puudulikud, andmed jõuavad EELISesse väga pika viibega ja looduses ei kavatseta inventuuriga loodusväärtusi üle vaadata.

Istandike all peetakse silmas puittaimede monokultuuri, kus on istutatud ühealised taimed väga kindlate väikeste vahedega. Erinevalt istutatud metsast toimub seal ka väetamine, millel on tõsised tagajärjed mullastikule ja põhjaveele. Istandikke ei peaks Eestis lubama.

Tegemist plaaniga anda ära suur osa Eestimaast veel intensiivsemaks kasutamiseks kui seni olukorras, kus elu hoidmine võiks olla meie kõige olulisem eesmärk. Plaanis on kasvatada kiirekasvulist (seega väheväärtuslikku) puitu, elupaiku seal teistele liikidele poleks (see poleks ka eesmärk), metsaseadus seal ei kehtiks, puidumajandajale ei kehtiks reeglid ei raievanuse ega langi suuruse kohta, seal lubatakse väetamist (mis mõjuks halvasti mullastikule ja põhjaveele), istandike mõjusid pole Eestis uuritud, muu maailma kogemus on, et kus on istandikud, seal soovitatakse need asendada looduslike kooslustega. Elurikkuse mõistes on need "väheväärtuslikud põllumaad" täiesti toimivad elurikkad looduskooslused. Istandikud on täiesti selgelt vaid töösturite vaatest eelnõusse kirjutatud. Selgituseks nii palju veel, et Eesti on metsariik, meil tegelikult on piisavalt puid metsas.

Juhime tähelepanu, et istandike rajamise teemaga seoses ei ole käsitletud pärimuskultuuriga seotud alasid ja istandike rajamise kahjulikkust pärimuskultuurile.

Kindlasti ei toeta istandike väljapakutud regulatsioon eesmärki, mida eelnõu seletuskiri ise ütleb: "Muudatuste üldeesmärgiks on toetada metsanduse jätkusuutlikkust ja keskkonnahoidlikku maakasutust."

Teeme ettepaneku lisada:

§ 3² Metsamaale tuuletööstuse rajamiseks tuleb ala kõigepealt metsamaa alt välja arvata raadamise otsusega. Tuuletööstuse ala tuleb kanda metsaregistrist välja. Tuuletööstuse rajamine metsanduse pärandkultuuri alale on keelatud.

7); 10); 11) Metsandust käsitleva valdkonna arengukava (MAK) koostamisest **loobumine on äärmiselt vale plaan**. Arengukava koostamise protsessiga saadakse ülevaade metsanduse probleemidest ja probleemide lahendamise võimalustest, et hoida metsanduses kestlikku majandamist seoses teiste valdkondade arengukavadega (praegu nt keskkonnaarengukavaga KEVAD). Metsanduses toimuvat on vaja jälgida, reageerida ja

korrigeerida, milleks metsanduse arengukava koostamine annab võimaluse. MAKi puhul oli nõue iga kahe aasta tagant aruanne arengukava täitmise seisust esitada – nõnda on käsi pulsil ja teada, mis kuidas toimub. Pole õige tekitada olukorda, kus ei saa adekvaatset pilti metsanduses toimuvast ja vähendada tehtavate otsuste läbipaisvust ja vähendada oluliste osapoolte kaasamist.

13) Metsade inventeerimise nõuetes peab olema ka puistu loodusväärtuste inventeerimine enne uuendusraiet, metsakategooria määramine ehk puistu sihtotstarbe määramine ja majandamise suund. Puistu takseerandmeid vaadates peaks automaatselt nähtavad olema kitsendused, võimalikud raieviisid ja raie tehnoloogiad.

17) § 28 lõige 1¹

Uuendusraietel (ja raadamisel) nn eelraie, mida ei loeta raieks, hävitab metsa liigirikkust väga jõuliselt – see on alusmetsa ja järelkasvu raiumine. See on raiemasina huvides, aga elurikkuse hävitamine ei ole sellisel kujul põhjendatud. Selline tegevus mõjub ka linnustikule väga halvasti. Teeme ettepaneku see samuti raieks lugeda!

20); 46) § 43¹ Püsimetsana majandamine riigimetsas.

Teeme ettepaneku püsimetsandust puudutav paragrahvi muudatus üldse välja võtta. Ei pea põhjendatuks RMK-le erisuse tegemist. Tehakse erisus RMK-le püsimetsanduse nime all leevendades valikraie tingimusi. Püsimetsanduse nime all hakatakse nõnda tegema uuendusraieid.

Praegu kehtiv regulatsioon on mõistlikum kui see, mida muudatusettepanekutega pakutakse. Praegune regulatsioon võimaldab püsimetsandusega mõistlikult tegeleda. Eelnõus tahetakse muuta senist püsimetsanduse tähendust ja eesmärki. Aga püsimetsandus on alternatiiv puistu uuendamisele. Seetõttu pole põhjendatud püsimetsanduse nime all valikraie muutmine uuendusraieks.

Riigimetsas tuleb püsimetsakasvatuse raietehnoloogile üle minna, aga eelnõus kirjeldatud püsimetsanduse regulatsioon ei ole püsimetsakasvatus. **Häilraie seadustamine püsimetsanduses valikraie nime all ei ole õigustatud. See on pettus.** 1995. a valikraie eeskiri on jätkuvalt adekvaatne ja selle järgi tuleb ka edaspidi metsas toimetada. Põhjalikuks juhiseks on metsakasvatatajale 2020. a avaldatud trükis „Teejuht püsimetsandusse“.

Kui puistu puude seemnekandvusiga tahetakse raiete õigustamiseks kasutada, tuleb mõiste “seemnekandvusiga” täpselt defineerida. Praeguses eelnõus loob seemnekandvusea mõiste sissetoomine väga noori metsi hakata seaduslikult püsimetsanduse nime all auklikuks raiuma.

54) Riigivara võõrandamise otsused plaanitakse teatud summast anda RMK juhatusele - sellised otsused peavad olema läbipaistvad. Arusaamatuks jääb, millisest varast jutt on ning ka otsuse taust.

Meie metsahoiu töögrupi 16 ettepanekust, mis toetaksid kestlikule metsamajandamisele üleminekut, arvestati 5 ettepanekut, ei arvestatud 11 ettepanekut.

Metsakategooriate lisamist metsaseaduse sätetesse ei tahetud arvestada, mittearvestamise põhjendused ei ole pädevad. Kaitsemets on vajalik 22 erinevas kohas, kus uuendusraie lubamine on kohatu. Vt tabelit ja kaitsemetsade loetelu. Vt ka Harku valla teemaplaneering ([viide](#)) ([viide](#)) Kui oleks need puhkemetsad kaitsemetsadeks määratud (mida nad varem ka olid), siis ei oleks vaja olnud Harku vallal teemaplaneeringut menetleda.

177 Mitteamvestamise põhjus	Põhjendus ei ole õige, ei vasta tõele
Metsa kategooriatest metsaseaduses loobuti 2009. aastal just sel põhjusel, et sellel puudus sisuline tähendus.	Olenevalt metsa juhtfunktsioonidest tuleb metsi erinevalt majandada, seda saadi aru juba 1888. aastal. „Kaitsemetsad ja nende majandamine Eestis“, Örd, 2000.
Hoiu- ja kaitsemetsas oli metsa majandamisel eesmärgiks loodusobjektide hoidmine ja keskkonna seisundi kaitsmine. Tegemist oli metsa kategooriatega, mis asusid hoiualal, kaitsealal või kaitstava looduse üksikobjekti, püsielupaiga vms piiranguvööndis ja mille määras keskkonnaminister. Piirangud hoiu- ja kaitsealadel kasvava metsa majandamisel tulenesid enamasti looduskaitseadusest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest. Seega vaadeldi kaitstavat ala kui tervikut ning hoiu- ja kaitsemetsa kategooriad ei olnud sisuliselt kaitseregulatsiooni aluseks.	Loodust ja loodusobjektide seisundit tuleb kaitsta ka väljaspool kaitsealasid ja seda ka hoiumetsad (nt VEP, järsud nõlvametsad, hiied) ja eriti kaitsemetsad ka tegid. Hoiumets – kaitsemets – tulundusmets mõistetel oli sisu, milliseid majandusvõtteid saab neis rakendada ja millised raieviisid on keelatud. Keskkonnaministeerium koostas ja andis välja kaks kaitsemetsade majandamise juhendit, mitmed määrused ja metsaseadus. Kaitsemetsi majandatakse teisiti kui tulundusmetsi: eelistatakse valikraiet, soovitatakse turberaieid ja välditakse lageraieid.
Muudel eesmärkidel kaitsevööndites paiknevate metsade suhtes kehtib eriseadustest tulenev regulatsioon. Näiteks sätestab tegevuse piirangud veekaitsevööndis veeseadus (§ 119, § 121), ranna ja kalda piiranguvööndis looduskaitseadus (§ 37), tee kaitsevööndi regulatsiooni ehitusseadustik (§ 72, § 73).	Tõsi, piiranguvööndite metsad olid kaitsemetsad; miks ei või need ka edaspidi kaitsemetsa all olla? Maantee- ja raudteede äärtes olid sanitaar-kaitsevööndid, kus oli kaitsemets, neid praegu enam ei ole. Tee kaitsevööndis tee omanik saab lubada lageraieid ja see vöönd on liiga kitsas riba, mis ei kaitse liiklust tuisu, tugevate tuulte, müra, reostunud õhu, tolmu ja valgusreostuse eest.
Lisaks on kohalikul omavalitsusel planeerimisseadusest (§ 75) tulenevalt pädevus seada planeeringutega teatud alade kasutamiseks tingimusi. Kohalik omavalitsus saab määrata nii rohealad, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskooslusi, puhke- ja virgestusalade asukohti ning neile kaitse- ja kasutustingimusi seada. KOV-l on võimalus ka üksuse tasandil ilma planeeringut koostamata määrata kaitstavaid loodusobjekte ja neile kaitse- ja kasutustingimusi seada (looduskaitseadus § 10).	KOV ei sea metsa majandamisele piiranguid, üldplaneeringuga vaid nimetab ja märgib kaartidele eelpool nimetatud elemente. Kaitsemetsaks või hoiumetsaks määramist ei saa KOV teha, sest metsaseaduses neid mõisted puuduvad. Metsamajandajad aga on ähvardanud omavalitsusi: kui määrata piirangu, siis tuleb omavalitsusel kinni maksta saamata jääva tulu. Vähesed omavalitsused on määranud vajalikud alad kohaliku kaitse alla (24 objekti 31.12.2022).

<p>Peame oluliseks märkida, et praeguseid nn KAH alasid ei saa samastada endiste nn kaitsemetsadega, kus majandamise eesmärk oli keskkonnaseisundi kaitsmine ja mille puhul tegevuse piirangud tulenesid tegelikult looduskaitseseadusest.</p>	<p>Metsa säilitamine puhkealadel ei tulnud looduskaitseseadusest. Need olid EW ajal kaitsemetsad, ENSV ajal I grupi metsad ja kaitsemetsad, EV ajal kuni aastani 2008 kaitsemetsad, ka suurlinnade ja tööstuslinnade ümber roheline vööndi metsad. Kaitsemetsad määrati ka head ja väga head marja- ja seenemetsad.</p>
<p>Looduse kaitsmine selle mitmekesisuse säilitamise, looduslike elupaikade ning liikide soodsa seisundi tagamine on ka täna looduskaitseseaduse üks eesmärkidest.</p>	<p>Hoiu- ja kaitsemetsad täitsid nimetatud eesmärgid ka väljaspool kaitsealasid ning täitsid ka edukalt kõiki teisi metsa hüvesid. Paljud nendest hoitud metsadest on viimase 15 aasta jooksul lagedaks raiutud.</p>
<p>Küsimus on selles, et miks KAH aladel peaks olema kaitsestaatus. Oleme nõus, et sellistes metsades tuleb jälgida kogukondadele oluliste metsade hoidmise kui riigimetsa avaliku funktsiooni täitmist. Kuid oleme ka seda meelt, et majandamise viisi valikul tuleb lähtuda konkreetse metsa olukorrast, et lõppkokkuvõttes oleks võimalik seda avalikku funktsiooni täita.</p>	<p>Lageraiepõhise metsade kasutamisega kaasneb puhkemetsa ja koosluste häving, kodumetsa maastiku muutus. Raiesmikud, noorendikud ja latiealised metsad ei täida puhke-eesmärgid.</p>
<p>189 Automaatselt püsimeetsanduse võtete rakendamise kehtestamine kõigil kõrgendatud avaliku huviga aladel ei ole põhjendatud.</p>	<p>Uuendusraiate, eriti lageraiete kasutamine ei ole puhkemetsades ja asulate rohevööndis põhjendatud. Heaks näiteks on teemaplaneering Harku vallas: Harku valla avaliku huviga metsade teemaplaneering. (viide) (viide) Nii majandati kaitsemetsi ja I grupi metsi mis olid kodumetsadeks elanikkonnale. RMK kahjuks KAH alade majandamise analüüsiga ei tegele vaid on soov kõik raieküpsed metsad uuendada võimalikult kiiresti, st enamasti lageraiepõhist puhkemetsade noorendamist.</p>

Kaitsemets asub:

- 1) kaitseala piiranguvööndis;
- 2) kaitstavate loodusobjektide piiranguvööndis looduskaitseseaduse tähenduses;
- 3) ranna või kalda piiranguvööndis
- 4) korduva üleujutusega metsa-alad;
- 5) allikate ääres ja survealase põhjaveega aladel;
- 6) infiltratsioonialadel;
- 7) joogiveehaaretel, sh veehoidlad;
- 8) uuristus- ja tuuleohtlikel aladel, kallakumetsades, luitemetsades;

- 9) looladel;
- 10) muinsuskaitse, looduslike pühapaikade ja pärandkultuuri objektidel ning objekti ümber 50 m laias puhvertsoonis;
- 11) planeeringuga määratud väärtuslikel maastikel ja väärtuslikel looduskooslustel;
- 12) planeeringuga määratud puhkealadel, sh heades marja- ja seenemetsades;
- 13) planeeringuga määratud asulat või rajatist, sh riigimaanteed ja raudteede kaitsevööndis, ökoduktide piiranguvööndis, kaitsvas haljasvööndis;
- 14) rohevõrgustiku toimimiseks planeeringuga määratud vajalikes kohtades ja ulatuses;
- 15) õhusaaste, pinnasereostuse, müra, valgusreostuse, tugeva tuule või lumetuisu eest kaitsvates metsades;
- 16) kodumetsades hajatalude ümber 200 m raadiuses;
- 17) linnade ning asulate haljasvööndites;
- 18) väikestel kuni 500 ha metsatukkadest ja metsaribadel avatud põllumaastikul ning soosaartel;
- 19) väikesaartel;
- 20) geenireservmetsades;
- 21) metsaomaniku või -haldaja poolt kaitsemetsaks määratud mets;
- 22) muudel aladel, mida peab vajalikuks kohalik kogukond ja kohalik omavalitsus.

Esitatud ettepanekud, mida metsahoiu töögrupp tegi. Selgitused, mis olid jaluses, on siin kustutatud, saab vaadata varem saadetud kirjas ([viide](#)).

1. Ettepanek muuta § 3¹ **metsa** määratlust^[1]:

§ 3¹. Mets

§ 3¹ (1) Mets on ökosüsteem, mis koosneb metsamaast, sellel kasvavast üle 5 m kõrgusest taimestikust ja seal elunevast elustikust.

2. Ettepanek sõnastada § 17¹ järgmises sõnastuses:

§ 17¹. Metsakategooriad ja metsa majandamise eesmärk

(1) Metsakategooriad on:

- 1) hoiumets;
- 2) kaitsemets;
- 3) tulundusmets.

(2) Metsa majandamise eesmärk sõltuvalt metsakategooriast on:

- 1) hoiumetsas kaitstavate loodusobjektide hoidmine;
- 2) kaitsemetsas keskkonnaseisundi ning kaitstavate loodusobjektide piiranguvööndites looduse säilitamine ja kaitsmine;
- 3) tulundusmetsas on eesmärk säästlikult ja metsade elurikkust hoidvalt majandades tulu saamine.

3. Ettepanek sõnastada § 18¹ järgmises sõnastuses:

§ 18¹. Hoiumets

Hoiumets on kaitseala loodusreservaadis, sihtkaitsevööndis asuvad puistud või püsielupaiga sihtkaitsevööndis asuvad puistud.

4. Ettepanek sõnastada § 19¹ järgmises sõnastuses^[2]:

§ 19¹. Kaitsemets

- (1) Keskkonnaseisundi ja loodusvara kaitsmiseks määratud mets kuulub kaitsemetsa kategooriasse.
- (2) Kaitsemets on kaitsemetsa ülesandega mets, mis asub:
 - 1) kaitseala piiranguvööndis;
 - 2) kaitstavate loodusobjektide piiranguvööndis looduskaitseaduse tähenduses;
 - 3) ranna või kalda piiranguvööndis
 - 4) korduva üleujutusega metsa-alad;
 - 5) allikate ääres ja survealade põhjaveega aladel;
 - 6) infiltratsioonialadel;
 - 7) joogiveehaaretel, sh veehoidlad;
 - 8) uuristus- ja tuuleohtlikel aladel, kallakumetsades, luitemetsades;
 - 9) looaladel;
 - 10) muinsuskaitse, looduslike pühapaikade ja pärandkultuuri objektidel ning objekti ümber 50 m laias puhvertsoonis;
 - 11) planeeringuga määratud väärtuslikel maastikel ja väärtuslikel looduskooslustel;
 - 12) planeeringuga määratud puhkealadel, sh heades marja- ja seenemetsades;

- 13) planeeringuga määratud asulat või rajatist, sh riigimaanteed ja raudteede kaitsevööndis, ökoduktide piiranguvööndis, kaitstavas haljasvööndis;
- 14) rohevõrgustiku toimimiseks planeeringuga määratud vajalikes kohtades ja ulatuses;
- 15) õhusaaste, pinnasereostuse, müra, valgusreostuse, tugeva tuule või lumetuisu eest kaitsvates metsades;
- 16) kodumetsades hajatalude ümber 200 m raadiuses;
- 17) linnade ning asulate haljasvööndites;
- 18) väikestel kuni 500 ha metsatukkadest ja metsaribadel avatud põllumaastikul ning soosaartel;
 - 19) väikesaartel;
 - 20) geenireservmetsades;
 - 21) metsaomaniku või -haldaja poolt kaitsemetsaks määratud mets;
 - 22) muudel aladel, mida peab vajalikuks kohalik kogukond ja kohalik omavalitsus.

(3) Geenireservimets on mingile kindlale puuliigile iseloomulike ja majanduslikult väärtuslike puistutega metsaosas, kus inimõhu metsa geenifondile on minimaalne ning geenifond areneb eeskätt looduslike tingimuste mõjul. Geenireservimetsa puistuid kasutatakse kultiveerimismaterjali algmaterjalina.

(4) Kaitsemetsa staatuse kinnitab vastava valdkonna minister lähtuvalt § 21¹ kehtestatud korrale.

5. Ettepanek sõnastada § 20¹ järgmises sõnastuses^[3]:

§ 20¹ Kaitsemetsa majandamine

(1) Kaitsemetsa majandatakse käesolevas seaduses ning looduskaitseseaduses ja „Kaitsemetsade kaitse-eeskirjas“ sätestatu kohaselt:

- 1) kaitsemetsi majandatakse püsimeetsana kasutades valikraiet või parkmetsaraiet, püsielupaiga hooldamisel ka kujundusraiet; kaitsemetsades uuendusraied ei ole lubatud.
- 2) kaitsemetsas kehtib kevadsuvine raierahu 15. märtsist 31. augustini ja kogu raietegevus on keelatud;
- 3) püsielupaikades võib raierahu olla erinev vastavalt kaitstava loomaliigi sigimisajale ja püsielupaiga kaitsekorrale.

(2) Käesoleva seaduse § 20¹ alusel määratud „Kaitsemetsade kaitse-eeskirja“ kinnitab valdkonna vastutav minister määrusega ühesuguse kaitsefunktsiooniga kaitsemetsade rühmale.

6. Ettepanek sõnastada § 21¹ kaitsemetsaks määramise kord järgmises sõnastuses.

- (1) Metsa kaitsemetsaks määramise ja kaitsemetsade hulgast väljaarvamise menetluse algatab valdkonna vastutav ministeerium metsa asukohajärgse keskkonnaameti büroo ettepanekul.

- (2) Metsa kaitsemetsaks määramise menetluse algatamiseks saavad teha argumenteeritud ettepaneku:
- 1) valdkonna vastutav ministeerium;
 - 2) keskkonnaamet;
 - 3) kohalik omavalitsus;
 - 4) kohalikud elanikud või kohalikud kogukonnad.
- (3) Kaitsemetsade hulka kuuluvad:
- 1) looduskaitseseaduse alusel määratud piiranguvööndid ja teised seaduse alusel määratud kaitstavad metsad või puistud;
 - 2) kohaliku omavalitsuse üldplaneeringuga määratud väärtuslikud metsad või puistud ja kohalikele kogukondadele olulised ning väärtuslikud metsad või puistud;
 - 3) kohalike elanike ja kogukondade poolt otsustatud neile olulised ja väärtuslikud metsad või puistud;
 - 4) Muudel erilistel ja ettenägemata juhtudel riigi poolt määratud metsad või puistud.
- (4) Metsa kaitsemetsade hulgast väljaarvamise menetluse algatab valdkonna vastutav ministeerium vastavalt selle paragrahvi lõige 5 koostatud korra alusel.
- (5) Metsa kaitsemetsaks määramise ja kaitsemetsade hulgast väljaarvamise menetluse korra kinnitab valdkonna vastutav minister oma määrusega.
- (6) Metsa kaitsemetsaks määramise menetluse ettepaneku algatamise hetkest ja menetlemise ajaks peatatakse antud metsas või puistus kõik raied, välja arvatud metsaekspertiisi alusel vajalikud metsakaitselised sanitaarraied.
7. Ettepanek sõnastada § 22¹ järgmises sõnastuses:

§ 22¹. Tulundusmets

Hoiu- või kaitsemetsaks määramata mets on tulundusmets.

8. Ettepanek tunnistada kehtetuks § 23¹, sest eelnõu § 20¹ täidab kaitsemetsa püsimise, metsa hüved ja tema kaitsefunktsioonid^[4]:
9. Ettepanek täiendada: Metsa majandamise eeskirja § 16¹ ^[5] lisada lause: „Noorendik arvestatakse puistuks, kui eraldisel kasvavate peapuuliigi puude keskmine kõrgus ületab viit meetrit.“

Metsa majandamise eeskiri

§ 16¹. Metsakultuuri uuenenuks lugemiseks nõutav puude minimaalne arv hektaril ja arvesse võetavate puude minimaalne kõrgus

(1) Metsakultuur loetakse uuenenuks kui hektaril kasvab vähemalt 1500 0,5 m kõrgust ja kõrgemat harilikku mäнди või vähemalt 1000 0,5 m kõrgust ja kõrgemat harilikku kuuske või vähemalt 1500 0,5 m kõrgust ja kõrgemat harilikku tamme või vähemalt 1500 1,0 m kõrgust ja kõrgemat muud metsa uuenenuks lugemisel arvesse võetavat puuliiki.

Noorendik arvestatakse puistuks, kui eraldisel kasvavate peapuuliigi puude keskmine kõrgus ületab viit meetrit.

10. Ettepanek täiendada Metsaseadus § 28 lõige 4 punktiga 7 järgmises sõnastuses^[6]:

§ 28. Raied

/.../

7) parkmetsaraie^[7] puhkealadel ja väärtuslikel maastikel.

11. Täiendada Metsaseaduse § 29 lõige 1 järgneva lausega: Lageraied on lubatud väikeste ja hajutatud lankidena tulundusmetsadesse.

§ 29. Lageraie

(1) Lageraied on lubatud väikeste kuni 2 ha ja hajutatud mitteliituvate lankidena tulundusmetsadesse. Lageraie korral raiutakse raielangilt ühe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud: /.../

12. Ettepanek tunnistada kehtetuks § 29 lõige 4 ja lõige 4¹,^[8] Ettepanek muuta Metsaseadus § 29 lõige 9 lisades järgmise sõnastuse „puistu kõrgusega vähemalt 5 m“.^[9] [10] [11]

§ 29 lõige (9) Enne raiesmiku uuenemist puistu keskmise kõrgusega vähemalt 5 m ei tohi teha uut lageraie raiesmikuga piirneval metsaeraldisel.

13. Ettepanek sõnastada § 34¹ järgmises sõnastuses:

§ 34¹. Metsa kasutamise viisid

(1) Metsa kasutamise peamised viisid on:

1) kaitstavate loodusobjektide ja rohevõrgustiku hoidmine: looduse kaitse, metsahüvede kaitse;

2) maastiku, mulla või vee säilitamine ja kaitsmine: keskkonnakaitse, metsahüvede, sh loodusvarade kaitse;

3) inimese kaitsmine tootmis- ja transpordiobjektidelt leviva saaste, müra ja valgusreostuse ning ilmastiku nähtuste kahjuliku mõju eest, nn sanitaarkaitse;

4) inimesele puhkamise, tervise parandamise ja sportimise võimaluste loomine, nn rekreatsioon;

5) puude seemnete, metsamarjade, seente, ravim- ning dekoratiivtaimede ja nende osade, sambla, samblike, pähklite, okste, dekoratiivpuude, kasemahla varumine, mesipuude paigutamine ja loomade karjatamine, nn metsa kõrvalkasutus;

6) teadus- ja õppetöö;

7) puidu saamine;

8) jahindus;

9) riigikaitse.

14. Ettepanek muuta Metsaseaduse § 40 lõige 10 konkreetsete aegadega kui seda pole Looduskaitseseaduses tehtud^[12].

§ 40 (10) Loomastiku kaitseks nende sigimisperioodil kehtib kevadsuvine raierahu tulundusmetsades 15. aprillist 15. juulini; kaitsealadel ja kaitsemetsades 15. märtsist 31. augustini.

15. Ettepanek muuta § 42 lg 3 alljärgnevalt^[13]:

§ 42 (3) Planeeringuga linna ja asula kui asustusüksuse haljasvööndiks määratud alal kasvavat metsa ei tohi raiuda kohaliku omavalitsuse nõusolekuta. Haljasvööndi puistud on kaitsemetsad või hoiumetsad. Raied kooskõlastatakse kohaliku omavalitsusega enne metsateatise esitamist.

16. Ettepanek Metsaseadus § 67 lõige 2 punkt 2 täiendada puistu miinimumkõrguse määruga alljärgnevalt^[14]:

§ 67 lg 2 p 2) ei peeta kinni uuendusraielangi pindala suuruselt, alustatakse uut uuendusraiet enne vahetult kõrval asuva uuendusraielangi uuenemist kui puistu keskmine kõrgus on alla 5 m, häilraiel raiutakse lubatust rohkem või suuremaid häile või veerraiel raiutakse lagedaks laiem metsaala kui puistu keskmine kõrgus;

17. Ettepanek lisada uus kliimaministri määrus „*Kaitsemetsade majandamise eeskiri*“ järgmise sõnastusega:^[15]

18. Ettepanek täiendada kliimaministri määrust “Metsa korraldamise juhend”

Tuleb täiendada määrust seoses hoiu- ja kaitsemetsade ning metsa kasutusviiside kasutuselevõttuga; kõrgete loodusväärtuste inventeerimisega ja ohustatud liikide kaardistamisel. Ohustatud liikide seiret nõuavad säästva metsanduse standardid.

Kliimaministri määruses “Metsa korraldamise juhend” tuleb avada uuesti lisa 5¹ “Metsakategooriad ja hoiu- või kaitsemetsaks määramise põhjused” ja lisa 8 “Kõrge loodusväärtuse tunnused”; lisa 17¹ “Metsa majandamise võtete klassifikaatorid” tuleb täiendada metsa kasutamise viisidega.

19. Ettepanek muuta Looduskaitseaduse vastavad paragrahvid metsa kasutuse osas vastavaks Metsaseaduse eelnõu muudatustele

Kohendamist ja muutmist vajavad Looduskaitseaduse järgmised kohad:

- § 31 lõige 2 punkt 5^[16] ja lõige 4^[17];
- § 32 lõige 4^[18];
- § 32 lõige 41 muuta kehtetuks, sest uuendusraied rikuvad alati Natura-alal kaitstava metsaelupaiga struktuuri ja funktsioone ning läheb vastuollu § 32 lõige 3 kehtestatud nõuetega^[19];
- § 37 lg 2^[20].

Looduskaitse seaduse muutmise vastuoludest

6) § 8¹ 6) § 81 (5) Keskkonnaamet esitab hüvitus- ja leevendusosalad Eesti looduse infosüsteemi kandmiseks ning tagab hilisema menetluse käigus selguvate paranduste infosüsteemi kandmise.

See, et hüvitusalade määramise kohustus plaanitakse panna vaid keskkonnaametile ja võetakse ekspertide sisuline panus protsessi vahepealt ära, on muudatus halvemuse poole. Selle muudatusega plaanitakse muuta hüvitusalade moodustamine poliitilisest tahtest sõltuvaks, sest keskkonnaamet on poliitilisest tahtest sõltuv asutus. (Seda on keskkonnaamet ka ise kohtumistel öelnud). Selline muudatus toob kaasa olukorra, kus juhul kui poliitikud ei ütlevad, et hüvitusalad ei moodustata, siis nii saabki olema.

Teeme ettepaneku kirjutada seadusesse täpselt sisse ka ajaraam.

7) paragrahvi 13 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Käesoleva seaduse § 2 lõikes 3 seatud eesmärgi saavutamisel teeb Keskkonnaamet vastava valdkonna ministrile ettepaneku alade kaitse alt välja arvamiseks ja kaitse-eeskirjade muutmiseks lähtudes käesoleva seaduse § 2 lõigetes 1 ja 2 seatud

põhimõtetest ning liikide ja elupaikade seisundi seirest ja asjakohaste uurimuste tulemustest, tagades 30 % maismaa võimalikult tõhus kaitse.“;

Kui ministeerium soovib elurikkuse kriisis ja halveneva keskkonna seisundi tingimustes jätkata kaitsealade moodustamisele piiri panemist 30-protsendilise lae kehtestamisega ja sellega takistada uute kaitsealade loomist, peavad hüvitusasad kindlasti saama eristaatuse. Muidu hakkab kaitsealade moodustamise piir otseselt takistama elukeskkonna seisundi säilitamist. Kui hüvitamisasad on kaitsealade 30 protsendi sees, ei teki edaspidi olukorda, et hüvitamiseks võetakse uusi alasid kaitse alla. See aga tähendaks, et edaspidi ei saagi siis faktilist looduskahju hüvitada.

Teeme ettepaneku hüvitusasasid mitte kaitsealade 30% hulka arvestada.

9) paragrahvi 14 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Kaitseala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndis ning hoiualal on keelatud lageraie ja veerraie, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul hall-lepikutes pindalaga kuni 0,5 ha. Valik-, häil- ja aegjärgse raie tegemisel tuleb arvestada käesoleva seaduse lisas sätestatud tingimustega.“;

Kaitsealade ja hoiualade lagedaks raiumise vältimiseks tuleb keelata kõik uuendusraied; piiranguvööndi metsad on kaitsemetsad, kus peab rakendama püsimetsakasvatust. Lubatud on seega valikraie, hooldusraied ja kaitse-eeskirjaga kujundusraie. Väikemetsaomanik saab oma tarbeks küttepuid varuda 20 tm ulatuses metsateatist esitamata. Seega hall-lepikutes 0,5 ha lageraie lubamine ei ole vajalik; valikraie sobib hall-lepikutes.

Seega pakume järgmise sõnastuse: „(6) Kaitseala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndis ning hoiualal on keelatud uuendusraied. Valikraie (püsimetsakasvatus) tegemisel tuleb arvestada käesoleva seaduse lisas sätestatud tingimustega.“;

30) paragrahvi 31 lõike 2 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„5) häil- ja aegjärgne raie;“;

Me ei ole nõus selle muudatusega, et piiranguvööndis lubatakse häilraie ja aegjärgne raie. Piiranguvööndis § 31 lg (2) p 5) uuendusraie. Uuendusraieid ei tohi lubada piiranguvööndis, need metsad on kaitsemetsad ja neid tuleks majandada püsimetsakasvatusevõtetega.

35) paragrahvi 32 lõige 4¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4¹) Kui kavandatav häil- ja aegjärgne raie on kooskõlas käesoleva paragrahvi lõigetega 2 ja 3, on hoiualal lubatud häil- ja aegjärgse raie langi suurus kuni kaks hektarit.“;

Lõige (4¹) tuleb tunnistada kehtetuks, kuna läheb alati vastuollu käesoleva paragrahvi lõigetega 2 ja 3! Lubada saab hoiualadel (kaitsemetsades) ainult püsimetsakasvatust. Nimetatud turberaieade lubamine on suurmetsaomanike lankidel viinud koosluse ja metsamaastiku olulisele muutumisele, ka üleraietele.

44) paragrahvi 37 lõike 2 kolmas lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kalda piiranguvööndis ei tohi lageraielangi pindala olla suurem kui kaks hektarit.“;

Kolmas lause tuleb seaduse tekstist üldse kustutada kuna teine lause ju ütleb, et “Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie.” Piiranguvööndi metsad on kaitsemetsad.

58) paragrahvi 44 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstaval loodusobjektidel on lage- ja veerraie keelatud, kui kaitsekord ei sätesta teisiti.“;

§ 31 lg 2 p 5 ju keelab uuendusraie! (praeguse muudatusega ei tohi veerraieid ja lageraieid lubada) “(2) Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on piiranguvööndis keelatud: 5) uuendusraie.” Kaitse-eeskiri ei tohiks lubada piiranguvööndis ka uuendusraieid (uuendusraied on intensiivse metsade majandamiseks tulundusmetsades), st lubatud on niigi valikraie, hooldusraied, kujundusraie: sellest peaks piisama ka erandolukordadeks (ulatuslik tormimurd, saab koristada sanitaarraie nime all).

61) seadust täiendatakse paragrahviga 45¹ järgmises sõnastuses:

„45¹. Haljastuse inventeerimine

Kohalik omavalitsus võib kehtestada loodusväärtuste väljaselgitamiseks haljastuse inventeerimise korra, milles sätestatakse haljastuse hindamise meetodika, inventuuri tegijate kvalifikatsioon ja inventeerimise tulemuste vormistamise nõuded ning kinnistuomaniku kohustus enne kavandatavat ehitustegevust nõuetekohaselt haljastus inventeerida.“;

Miks võib kehtestada? => “kehtestab” või “peab kehtestama”. Ainult Tallinnal on see dokument olemas ([viide](#)) Kasvukohatüüpide väärtusklasse peaksid ka metsataksaatorid puistutes hindama! Miks teised omavalitsused ei võiks sama õigusakti kasutada või peavad iga KOV uue välja töötama? Haljastuse inventeerimise nõuded on kirjas vastavas standardis, mis on veel põhjalikum: EVS 939-3:2020 Puittaimed haljastuses. Osa 3: Ehitusaegne puude kaitse. ([viide](#)) Kahjuks on standard soovitusliku loomuga kuni seda ei ole lepingus aluseks võetud.

63) Paragrahvi 50 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

“(3¹) Käesoleva paragrahvi lõike 2 kohane püsielupaik ei moodustu samas lõikes nimetatud kaitsealuse linnu pesapuu ümber, kui kaitsealune liik on pesa teinud pärast seda, kui alal on rahva tervise või ohutuse huvides kehtestatud planeering või antud luba tegevuseks, mille realiseerimist püsielupaiga piirangud välistavad.“;

Väljavõtte seletuskirjast: *“Automaatse püsielupaiga mitte moodustumine ja/või alternatiivse PEP kaitse alla võtmine võib osutada vajalikuks, kui see seab ohtu rahva tervise ja ohutuse huvides rajatava riikliku objekti rajamise. Sellisteks objektideks on riigi julgeolekut ja energia varustuskindlust tagavad objektid.”*

Metsamassiividesse planeeritavad tuulepargid hiiglasuurte tuugenitega muudab praegu lapiliseks raiutud loodusliku metsamaastiku tehismaastikuks 290 m kõrguste tuugenitega; kohalikud inimesed on ka väiksemate tuugenitega parkide läheduses kurtanud tõsisid tervisehäireid (Saarde, Tootsi); Laiaulatuslik infraheli ja elektromagnetvälja allika mõju

inimese ja metsaelustiku tervisele vajaks lisauuringuid; uuritud on müra levikut; öine valgusreostus, tuugenite ja tuuleparkide ehitamisega kaasneb ehitusmaavarade oluline kulu ja maastiku pinnamoe muutus.

Kuuekümnne kolmandat muudatust ei tahaks küll kuidagi lubada, niigi ei arvestata planeeringutes püsielupaiga piiranguvööndiga ja kaitseväe polügonidel kaitsealuste liikidega üldse. Kuidas kotkad ja toonekured, haneparved saavad vältida tuugenite labasid?

70) paragrahvi 55 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Keelatud on III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist nende elupaigas. Keeld ei kehti liigi väheesinduslikes populatsioonides.“;

Ei ole nõus viimase lause lisamisega, seda lg 8 teksti ei ole vaja muuta. Niigi ei arvestata III kategooria liikidega ja isendi kaitse ei rakendu neile kes looduses kaitsealuseid liike ei tunne või ei taha tunda. § 55 (7) I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud. Tahtlikuks kahjustamiseks ei ole käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava meetmete elluviimine ning tahtlikuks kahjustamiseks võib mitte lugeda ka tegevust Keskkonnaameti nõusolekul II kaitsekategooria taimede ja seente väheesinduslikes populatsioonides. II kategooria puhul on ju kirjas, et “keskkonnaameti nõusolekul”; III kategooria puhul nõusolekut ei nõuta.

Täiendada Looduskaitseseadust § 55 (6¹) punktiga 3 järgnevas sõnastuses:

“ 3) metsalindude kevadsuvine raierahu kehtib kõigis metsades 15 aprillist 15 juulini; kaitstavate metsade piiranguvööndis ja kaitsemetsades 15 märtsist 31 augustini; püsielupaikades kehtib raierahu vastavalt kaitstava liigi sigimisajale ja püsielupaiga kaitsekorrale.”

Veerand sajandit on raierahu (pesitsusrahu) rakendamise vajadusest räägitud kuid seadusesse pole see punkt sisse kirjutatud. Kahjuks loodushoiu hea tava unustatakse kui metsi puidu saamise eesmärgil raiutakse. St LKS § 55 (6¹) punkte 1) ja 2) jäävad rakendamata, kui punkt 3) seaduses ei ole.